

JURGIELT (72) *sb m*

jurgielt (38), **jurgelt** (28), **jorgielt** (3), **urgielt** (2), [**jargelt**, **hurgelt**], jurgielt *a.* jurgelt (1); jurgielt *LibLeg*, *GliczKsiąż* (2), *BielKron* (6), *GórnDworz*, *RejPos* (6), *RejZwierc* (2), *KochMRot*, *ActReg* (5), *PowodPr*, *VotSzl*; jurgelt *OrzRozm* (3), *StryjKron*, *GrabPospR* (2); urgielt *MycPrz* (2); jurgielt : jurgelt *OrzQuin* (1 : 12), *Mącz* (5 : 5), *SarnStat* (3 : 5); jurgielt:jorgielt *KrowObr* (1 : 1); jurgielt: jurgelt : jorgielt *Paprup* (1 : 1 : 2); jurgielt *a.* jurgelt*SarnStat*.

e jasne; jorgielt *z tekstów nie oznaczających ó*; *w jargelt a jasne*.

sg G jurgieltu (6). ◇ *A jurgielt* (24). ◇ *I jurgielt(e)m* (5). ◇ *pl N jurgielty* (3). ◇ *G jurgieltów* (10); -ów (7), -(o)w (3). ◇ *A jurgielty* (17). ◇ *I jurgielty* (4) *OrzQuin* (2), *GórnDworz*, *SarnStat*, jurgieltami (1) *PowodPr*. ◇ *L jurgieltach* (1), *skrót*: jurg. (1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

Stale uposażenie, dochód, żołd, wynagrodzenie, zapłata; stipendium Mącz, Cn; annona, annuum salarium Cn (72) : *GliczKsiąż* N4; Niechay księgi będą piłáne/ y wezwáne *liber vitae/* iáko wiele Iorgieltu każdego roku przybywa? *KrowObr* 236, 102v; *OrzRozm* H; [*papież*] lud ná ten čás kazał rośpuścić/ á Rotmiłtrzem przypowiedział służbę ná drugi rok/ y wżytkim z iurgieltem. *BielKron* 223v; [*król*] pośłał Iurgielt Thátárom Przekopńkim według vmowy *BielKron* 410v; *Authorati milites*, *Zołnierze* którzy y yurgieltem y przilięgá sie komu obowiazáli *Mącz* 20c; *A verbo privo*, *Privatus stipendio*, *Pozbáwiön mytá/* to yeft odyęto mu żóld/ yurgielt. *Mącz* 322d, 20c; który Iurgelt/ *Syn iego/* á *dobrodzięy mój miłościwy [...]* iścić mnie raczy każdy nowy rok *OrzQuin* G4v, G4 [3 r.], G4 *marg* [2 r.], G4v [2 r.], H; *Rownie iákoby zły sługá kthory ni w czyni nie pilen powinności swoiey/* á przedię sie mocno będye vpominał iurgieltow swoich. *RejPos* 25 1v, 263; *KochMRot* B3v; *Paprup* 12v, Kv; *ActReg* 61, 64, 69, 132; *SarnStat* 97 [2 r.], 1309; [*Soldata [...]*] *Hurgelth Cervus F40* 321; *Soldata [...]* *Iárgelt Cervus F58* 321.]

jurgielt z czego (1): *BielKron* 246v *cf* »jurgielt postąpić«.

jurgielt za co (1): *Temu Arištoteleśowi [...]* myał á vmyślił dáć yurgyelt zá pracę *GliczKsiąż* N7v.

jurgielt na czym (2): *Potym sie parał około krolá [...]* kthory mu też był iście miłościwym pánem/ y dał mu był iurgielt ná Chełmńkim mycie *RejZwierc* Aaa; *SarnStat* 97.

W połączeniach szeregowych (8): *iełzczę ktemu bierzesz rozmáite dáry/ rozmáite vpominki/* á wielkie iurgielthy od niego *RejPos* 74v, 74v [2 r.]; *Arendi*, *Frymárki*, *Nádánia*, *Fundácię*, *Dániny* y *Donácie*, *Káduki* y *Wákáncie*, *Nulla iure*, *Expectátywy*, *Iurgielty*, *Wykupná*. *SarnStat* 320, 97; *Nuż iurgelty ludzi służebynych/* *Suchedni/ Mytá/* náymowanie poślug ná čás *GrabPospR* L3v, L4v; *PowrodP* 39.

Zwroty: »jurgielt brać« [*szyk zmienny*] (4): *kápturem Krolowi grozićie/* z opcemi Krolmi sładý miewaćie/ á od nich Iurgelty bierzecie: nákoniec nam nowym Krolem grozićie. *OrzRozm* Cv; *OrzQuin* Y4; *RejPos* 74v [2 r.].

»da(wa)ć jurgielt« = *stipendium statuere Mącz* [*szyk zmienny*] (16): *LibLeg* 11/14; *GliczKsiąż* N7v; *OrzRozm* G4v; *Miał mu Krol dáwać Iurgielt każdy rok zá trzydzyeści tyfiác złotych kozuchow y sũkná* *BielKron* 400v, 408v [2 r.]; *Mącz* 412c; *OrzQuin* G3 [2 r.]; *RejZwierc* Aaa [2 r.]; *MycPrz* I Cv,

C3v; Przyfiagił bi tam bel ztich kazdi przeciwko bogu bi mu bel diabel dal pieniedzi iakoz dawano też* niektorem znatzne Iurgielti *PaprUp* 12; *SarnStat* 97, 392.

»jurgielt [komu] naznaczyć« (2): *PaprUp* L2; y ktemu Iurgielt mu náznaczył 4000. Rhińfkich czérwonych złotych, każdy licząc po 28. grof *SarnStat* 1141.

»jurgielt postąpić« (3): *BielKron* 246v; Mym zdaniem nie wielkaby to rzecz postąpić ten Iurgielt atym chęc iego patriae nostrae obstringere *ActReg* 69; *VotSzl* E2v.

»jurgelt przypowiedzieć« (1): Stipendium decernere, Iurgelt przypowiedzieć. *Mącz* 48d.

»wypowiedzieć [komu] jurgielt« (1): Exauthorare, Wypowiedzieć komu iurgielt/ też wypuścić z slubu/ álbo/ z przirzeczenia. *Mącz* 20c.

Wyrażenia: »doroczny jurgielt« (1): fład bylibychmy ku przyięciu żołnierzá y ku rátkunku Rzeczypośp: fpofobnieyszý/ á zwłászczá gdybychmy záfwsze mieli pewne Rotmiśtrze w Koronie/ by im też mierne doroczne iurgieltý ná to poftąpić. *VotSzl* E2v.

»hojny jurgielt« (1): rozmaitych rzemieśnikow [...] hojnym Iurgeltem náiętych z Greciey s sobá do Kijowá przywiódł. *StryjKron* 140.

»wielkie, znaczne jurgieltý« = *ditia et opulentia stipendia* *Mącz* (3 : 1): *Mącz* 90a; Ten tedy táki Bifkup/ [...] miał záfwszy około fiebie zacne/ vczone/ y dzielne ludzi/ ná co kofztu/ áni ftáránia nie litował/gárnąc thákie ku tobie y wielkimi iurgieltý wzywáiąc *GórnDworz* B7v; *RejPos* 74v; *PaprUp* 12.

Szeregi: »jurgielt albo myto« [szyk 1 : 1] (2): Stipendii spem propinquam facere, Dác komu dobrá nádźieyę w rychle Iurgelt álbo myto otrzymác. *Mącz* 326c, 116c.

»jurgelt albo najem« (1): Zle tedy á fáfłzywie mnie té Iurgelty/ álbo té naymy/ Kácérzowie zádawáią *OrzQuin* G4.

»onery i jurgelty« (1): Lecz iż ten fkarb/ dobrá y prowentá onerámi y iurgelty fá ściśnioné: przetóz onych ná przyfzłym piérwzym Séymie cognicyá mamy vczynić *SarnStat* 97.

»jurgielt a zapłata (a. płat)« (2): Authoro, Obowięzác fobie kogo/ albo/ záchowánim/ albo/ yurgieltem á płatem yakim fobie kogo powynnym vczynić. *Mącz* 20e; *RejPos* 176.

[*W przeni [za co]: tácy obzerey/ ták być fercá zákámiálégo nie mogą/ áby názáiutrz [...] frodze melánkoliczéc niemieli/ á z téy melankoliéy krwie fkáżá/ żoładká/ wątroby/ fercá/ głowy ofłabienié/ y ból: czemu? iurgielt to pewny zá grzech* *OczkoPrzymiot* 31 (*Linde*).]

Synonimy: myto, płat, zapłata, żold.